

LBRIS

We know
books

ARHIMANDRITUL ZAHARIA

FECIOARA MARIA

**MAICA LUI DUMNEZEU
ȘI MAICA VIETII**

**MĂNĂSTIREA STAVROPIGHIE SĂNTUL IOAN BOTEZĂTORUL
ESSEX, ANGLIA**

CUPRINS

Taina Preasfintei Născătoare de Dumnezeu 7

**Veșmântul smereniei Preasfintei Născătoare
de Dumnezeu – chipul monahismului** 25

**Maica Domnului – evenimentul escatologic
prin excelență al neamului omenesc** 69

Taina Preasfintei Născătoare de Dumnezeu

„Îngrădește-mi gândurile mele, Mântuitorul meu, să îndrăznesc a lăuda pe Preacurata Maica Ta, zidul lumii”¹.

Astăzi prăznuim din nou, și fiecare praznic este un alt prilej de a ne arăta recunoștința față de Dumnezeu aducându-I mulțumită pentru toate „cele pe care le-a săvârșit și le săvârșește mereu pentru noi”².

Ne apropiem de cel mai mare praznic al Maicii Domnului, Adormirea ei, și Îi mulțumim Domnului pentru marile semne și minuni pe care le-a săvârșit cu Preacurata Sa Maică și pentru negrăita Iconomie pe care a împlinit-o printr-însa pentru mântuirea neamului omenesc. Împletită cu Întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, taina Sfintei Fecioare este „marea taină a dreptei credințe”³ și se cuprinde în numele de „Născătoare de Dumnezeu”⁴.

În Sfânta Scriptură și în primii ani ai creștinismului, taina aceasta a rămas „ascunsă”⁵, Preasfânta Fecioară fiind ferită de ochii lumii. Vechiul Testament procește prin „umbre și ghicituri” despre Maica Domnului, a cărei

1. Utrenia Adormirii Maicii Domnului, Icos.

2. Cf. Anaforaua Sfintei Liturghii.

3. Cf. *1 Tim.* 3, 16.

4. Cf. Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, trad. Pr. D. Fecioru, Ed. Scripta, București, 2004, p. 99.

5. Cf. *Rom.* 16, 25.

„sămânță” avea să „zdrobească capul” șarpelui celui viclan⁶, și despre nașterea din fecioară a lui Mesia⁷.

Evangheliile vorbesc despre Buna Vestire a Maicii Domnului și despre Nașterea lui Hristos. Însă mai apoi, mai ales după ce Hristos Și-a început slujirea printre oameni, ea este doar rareori pomenită. Evangheliile nu ne-o înfățișează alături de Fiul ei atunci când Acesta săvârșea minuni, când Îl proslăveau mulțimile sau în măreția slavei Sale pe Tabor, ci atunci când mulțimile nu Îi puteau răbda cuvintele aspre și voiau să-L ucidă cu pietre, și cu precădere în vremea desăvârșitei Sale smeriri și deșertări de Sine pe Cruce.

După Înviere, deși ea a fost cea dintâi căreia i S-a arătat Domnul, după cum dovedește Sfântul Grigorie Palama⁸, evangheliștii nu o pomenesc în chip vădit, numind-o „cealaltă Marie”⁹. Însă după primele două Sinoade Ecumenice, în care s-a formulat și statornicit definitiv dogma Dumnezeirii lui Hristos, cinstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a fost și ea întărită în chip de nezdruncinat. Credincioșii au iubit-o cu dragoste nemărginită ca pe „ceea ce a născut pricina veseliei [și a mântuirii]”¹⁰ lor, iar fața pământului s-a acoperit de biserici și de icoane închinatelor ei.

Niciodată nu s-a născut și nici nu se va mai naște vreodată cineva asemenea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Fecioara binecuvântată care a devenit Maica

6. Cf. *Fc.* 3, 15.

7. *Is.* 7, 14.

8. Vezi Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, vol. 1, Omilia 18, 1, trad. Dr. Constantin Daniel, Ed. Anastasia, București, 2004, p. 277.

9. Cf. *Mt.* 28, 1.

10. Cf. Paraclisul Maicii Domnului, Cântarea a 5-a.

lui Dumnezeu, Maica Domnului nostru Iisus Hristos. Dumnezeu l-a zidit pe om după chipul și după asemănarea Lui. L-a împodobit cu daruri deosebite și a suflat în fața lui „suflare de viață”, încât omul s-a făcut „ființă vie”¹¹. Omul putea să oglindească desăvârșirea lui Dumnezeu în lumea zidită, întrucât una în persoana sa lumea materială cu cea duhovnicească.

Vrăjmașul l-a pizmuit pe om pentru negrăita măreție pe care Dumnezeu i-a dăruit-o și l-a împins pe Adam cel nesăbuit la neascultare și cădere. Însă dragostea lui Dumnezeu este neschimbată și milostivirile îndurărilor dumnezeiești sunt nepătrunse. Domnul „nu S-a depărtat, toate făcându-le” ca să îl slobozească pe om din legăturile păcatului și ale morții, să-l întoarcă la asemănarea cu El, să-l „împodobească iarăși cu frumusețea cea dintâi” și să-i dăruiască „patria cea mult dorită”, adică raiul.

Adam și Eva au născut doi fii, pe Cain și Abel. În Abel a precumpănit harul ce rămăsese în părinții săi și el a urmat calea dreptății și a fricii lui Dumnezeu. În Cain însă s-a învățat puterea căderii celor întâi zidiți. Astfel, Cain s-a sălbăticit ca o fiară și l-a ucis pe fratele său Abel. Din acești doi frați au izvorât două șuvoaie de-a lungul istoriei neamului omenesc: șuvoiul dreptilor, în cugetul cărora încă mai pâlăia amintirea luminii harului primului rai și care se sârguiau să ducă o viață plăcută lui Dumnezeu; și apoi șuvoiul uriașilor, adică al celor în care patimile luaseră proporții colosale și care se înstrăinaseră de legământul lui Dumnezeu.

Dumnezeu Și-a pregătit calea în chip prorocesc prin șuvoiul celor drești. Din când în când, Domnul le-a

11. Cf. Fc. 2, 7.

dat descoperiri și cuvinte de foc, pe care ei le-au făcut cunoscute generației lor, pentru ca să nu piară evlavia de pe pământ. Dumnezeu Își avea privirea ațintită asupra lor, să vadă „de este cel ce înțelege, sau cel ce caută pe Dumnezeu”¹², de „este cel ce face bine” în chip desăvârșit și unic. Și acel om s-a aflat în persoana Preasfintei Fecioare Maria.

Maica Domnului a fost rodul rugăciunii Sfinților și Dreptilor Ioachim și Ana. Zămislirea ei nu a fost fără de sămânță, însă a fost fără patimă, din sămânța neprihănită a lui Ioachim¹³. Fecioara Maria a fost plină de har din clipa nașterii sale, căci a însumat în persoana ei sfințenia tuturor generațiilor de până la ea. De la o vârstă fragedă a fost afierosită Domnului la Templu, unde a dus o viață isihastă, petrecând în rugăciune și în cercetarea Scripturilor.

Roaba lui Dumnezeu Maria se distingea printr-o neobișnuită dragoste pentru Dumnezeu și tânjea după părtașia cu El în rugăciune. Firește, avântul ei spre rugăciune pare ieșit din comun în ochii lumii căzute, deși acesta nu este în esență decât expresia stării firești a omului zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Prin rugăciune și cercetarea cuvântului lui Dumnezeu, puterea harului s-a adunat în inima Sfintei Fecioare. Harul i-a lărgit inima ca să poată cuprinde într-însa și pe Dumnezeu, și pe om. Iar când urmele harului au ajuns la o anumită plinătate, au zămislit înlăuntrul ei conștiința legăturii sale ontologice cu întregul neam omenesc, de la începutul și până la sfârșitul lumii, și până la margi-

12. Cf. Ps. 13, 2; Ps. 52, 3.

13. Cf. Sfântul Ioan Damaschin, *Cuvântare la Nașterea Maicii Domnului*, 6, 2, PG 96, 664B.

nile pământului. De asemenea, în chip negrăit, harul a împreunat într-o una pe omul zidit cu Dumnezeu cel nezidit, unind inima ei cu Duhul lui Dumnezeu. De atunci, tânărul ei suflet a suferit din pricina răutății și a neștiinței oamenilor, însă mai ales din pricina tânjirii ei după Dumnezeu cel viu al Părinților săi. Astfel, în chip firesc, a început rugăciunea și mijlocirea ei pentru tot omul născut pe pământ, mijlocire care a devenit parte integrantă a existenței sale câtă vreme a viețuit printre oameni și care se continuă în veșnicie.

Pe când citea Sfintele Scripturi, „în inima ei s-a aprins foc”¹⁴ atunci când a ajuns la prorocia: „Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele Lui Emanuel”¹⁵. Cu neostoită sete după Dumnezeu Ce avea să vină pe pământ pentru a „izbăvi pe poporul Său de fără-delegile lui”¹⁶, a început să se roage să se învrednicească a fi slujnica Maicii lui Emanuel. În ardoarea acestei rugăciuni, i s-a arătat Arhanghelul Gavriil și i-a vestit că nu avea să fie slujnica Maicii lui Mesia, ci că din ea însăși va lua trup Cel Născut fără mamă din Tată și fără tată din Maică. În chip mai presus de fire, Preasfânta Fecioară L-a zămislit și L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu de la Duhul Sfânt.

Firește, pentru ca omul să primească un dar duhovnicesc, trebuie să existe o anumită corespondență între acest dar și conținutul inimii sale. În cazul Preasfintei Fecioare, smerenia ei se aseamăna în chip prorocesc cu smerenia negrăită a Fiului și Dumnezeului ei.

14. Cf. Ps. 38, 4.

15. Cf. Is. 7, 14.

16. Cf. Vecernia de Duminică, stihira la Doamne, strigat-am..., glasul 1.

Mintea omenească ametește înaintea minunii de nepătruns care s-a săvârșit și mărturisește cu evlavie: „Se biruiesc hotarele firii întru tine, Fecioară curată; că nașterea nu strică fecioria și moartea arvunește viața”¹⁷.

„Nașterea nu strică fecioria”, căci Maica Domnului era fecioară și a rămas fecioară și în timpul nașterii și după nașterea Domnului Iisus. Scriptura dă mărturie despre fecioria ei mai înainte de a-L zămisli pe Fiul lui Dumnezeu. Înțeleptul Iosif a luat-o neprihănită din Sfânta Sfintelor și s-a tulburat atunci când a văzut că purta prunc în pânțece. Iudeii erau obișnuiți cu lucrările miraculoase ale lui Dumnezeu, însă naștere din fecioară nu se mai pomenise în toată istoria sfântă. Tânăra Fecioară a păstrat tăcerea, deși era în primejdie de a fi omorâtă cu pietre pentru că luase în pânțece fără a avea bărbat. Însă Domnul a grăit în inima lui Iosif, înștiințându-l de minunea ce se săvârșise înlăuntrul ei. Așadar, ea a fost fecioară înainte de naștere.

Faptul că Maica Domnului a rămas fecioară și în timpul nașterii, îl cunoaștem din experiența harului. În vremea petrecerii pe pământ a Domnului, „toată mulțimea căuta să se atingă de El, că putere ieșea din El și-i vindeca pe toți”¹⁸. Chiar și cea mai mică atingere a harului vindecă și îi redă omului întregia minții, a sufletului, chiar și a trupului. Cum putea Fiul lui Dumnezeu să treacă prin pânțelece Preacuratei Fecioare și să lase în urmă o rană?

Cât despre faptul că Maica Domnului a rămas fecioară și după nașterea lui Emanuel, el ne este cunoscut din expe-

17. Cf. Utrenia Adormirii Maicii Domnului, Canon, Cântarea a 9-a.

18. *Lc.* 6, 19.

riența duhovnicească de veacuri a credincioșilor, mai cu seamă a monahilor: ei primesc un mic har al chemării și simt o asemenea plinătate în inimile lor încât, pentru tot restul vieții, nu mai țin seama de patimile trupului. Iubirea de Dumnezeu este un „foc mistuitor”¹⁹, care „arde tot gândul cel rușinos”²⁰ al omului, îmboldește sufletul „să tânjească și să se sfârșească [...] după curțile Domnului” și face ca inima sa, ba chiar și trupul său, să se bucure „în Dumnezeu cel viu”²¹. Prin urmare, Maica Domnului a rămas fecioară și după naștere.

Cu toate acestea, deși mulți păzesc fecioria trupească, nu se mântuiesc neapărat, după cum ne învață pilda fecioarelor neînțelepte²². Ceea ce dă sens și valoare fecioriei trupești este fecioria duhovnicească, și anume curăția inimii și a minții, petrecerea în prezența lui Dumnezeu, rămânerea sau mai degrabă adâncirea minții în Duhul lui Dumnezeu.

Virtuțile curăției, smereniei, ascultării, predării în voia lui Dumnezeu, mijlocirii pentru mântuirea lumii, care au împodobit-o pe Maica Domnului, nu pot fi înfățișate în cuvinte. Atunci când vorbește în chip prorocesc despre ea, din inima Împăratului David izvorăște „cuvânt bun” și limba lui se preface în „trestie de scriitor ce scrie iscusit”²³, adică într-o harfă desăvârșită și răsunătoare a slavosloviei lui Dumnezeu. Și întrucât taina Preacuratei Născătoare de Dumnezeu se împletește cu taina lui Hristos, Prorocul David Îl preaslăvește mai întâi pe Domnul și mai apoi pe cea din care El a luat trup.

19. *Evr.* 12, 29.

20. Antifonul al 3-lea de la Utrenia Duminicii, glasul al 5-lea.

21. Cf. *Ps.* 83, 2 (*Sfânta Scriptură* în traducerea IPS Bartolomeu Anania).

22. Cf. *Mt.* 25, 1-12.

23. Cf. *Ps.* 44, 1-2.

„Împodobit ești cu frumusețea mai mult decât fiii oamenilor; revărsatu-s-a har pe buzele tale. Pentru aceasta te-a binecuvântat pe tine Dumnezeu, în veac”²⁴. „Frumusețea cea nespusă” a Feței Domnului Iisus, „privirea Lui cea lină și blândă”²⁵ zămislesc „dulceață sfântă și fără de sfârșit” în inimile „celor ce o văd”²⁶. Din gura Lui izvorăsc „cuvintele harului”²⁷, cuvinte „cu putere”²⁸. Binecuvântarea lui Dumnezeu se odihnește peste El, iar această binecuvântare este veșnică.

„Încinge-te cu sabia ta peste coapsa ta, puternice, cu frumusețea ta și cu strălucirea ta”²⁹. Lumea întregă „zace sub puterea celui rău”³⁰, de aceea și Mesia vine la ea ca un războinic puternic. Vine să „scoată spre biruință judecata”³¹, adică să ducă război împotriva potrivnicului neamului omenesc, împotriva vrăjmașului ucigător de oameni, să „strice lucrurile diavolului”³², să câștige biruința care rămâne în veac și pe care El o împarte cu toți cei ce sunt ai Săi. Vine să întemeieze Împărăția cea necălatinată și binecuvântată a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh.

Împărăția Lui este „împărăția tuturor veacurilor”³³. Cu toate acestea, Domnul nu este un tiran, un despot care se impune cu forța înaintea supușilor Săi. Dimpotrivă, El îi atrage cu stăpânirea atotputernică a iubirii Sale

24. Ps. 44, 3.

25. Cf. Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, trad. Ierom. Ra-fail Noica, Ed. Accent Print, Suceava, 2013, p. 285.

26. Cf. Rugăciunea întâi după Sfânta Împărtășanie.

27. Lc. 4, 22.

28. Lc. 4, 32.

29. Ps. 44, 4-5

30. I In. 5, 19.

31. Cf. Mt. 12, 20.

32. I In. 3, 8.

33. Cf. Praznicul Nașterii Domnului, Vecernia, stihiră idiomelă la *Doamne strigat-am...*, glasul al 2-lea.

neprihănite și a negrăitei Lui smerenii: „Iar Eu, când Mă voi înălța de pe pământ, îi voi trage pe toți la Mine”³⁴.

„Încordează-ți arcul, propășește și împărățește, pentru adevăr, blândețe și dreptate, și te va povățui minunat dreapta ta. Săgețile tale ascuțite sunt puternice în inima dușmanilor împăratului; popoarele sub tine vor cădea. Scaunul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului”³⁵. Cu uimire și cu cutremur contemplă Prorocul slava Dumnezeului atotputernic, pe „Domnul păcii”³⁶, Care vine să zdrobească „repede sub picioarele Sale pe satana”³⁷ și pe slujitorii lui, „ca pe vasul olarului”³⁸.

„Iubit-ai dreptatea și ai urât fărădelegea; pentru aceasta Te-a uns pe Tine, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei, mai mult decât pe părtașii Tăi”³⁹. Aici Prorocul vorbește în chip voalat despre taina Sfintei Treimi și a Întrupării Cuvântului. Mesia este uns de către Dumnezeu. Tatăl Îl trimite pe Fiul Său în lume pentru mântuirea oamenilor și Îl unge cu Duhul Sfânt „mai mult decât pe părtașii Săi”. În Persoana lui Hristos, Firea dumnezeiască unge firea omenească, adică se unește cu ea. Toți cei care Îl urmează pe Domnul primesc și ei o ungere, pecetea „darului Duhului Sfânt”. Însă darul lui Hristos este nemăsurat și mai presus de înțelegere, căci Lui I s-a dat după fire Duhul Sfânt, „nu cu măsură”⁴⁰. În El „locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii”⁴¹.

34. *In.* 12, 32.

35. *Ps.* 44, 5-8.

36. *Cf. Is.* 9, 6.

37. *Cf. Rom.* 16, 20.

38. *Ps.* 2, 9. Vezi și Slujba din Sfânta și Marea Vineri, Utrenia, Laude, glasul al 7-lea.

39. *Ps.* 44, 9.

40. *Cf. In.* 3, 34.

41. *Col.* 2, 9.

După ce a vorbit despre „Fiul cel fără de început și fără de sămânță”, Prorocul David începe să laude lucrurile „preaslăvite ce s-au grăit pretutindeni despre Maica Lui”⁴², despre cea a cărei frumusețe era vrednică de Cel ce este „împodobit cu frumusețea mai mult decât fiii oamenilor”.

„Toată slava fiicei Împăratului este înăuntru, îmbrăcată cu țesături de aur și prea înfrumusețată”⁴³. „Omul cel tainic al inimii” al Maicii Domnului era preafrumos, înzestrat cu „nesticăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu”⁴⁴. Lumea ei lăuntrică era înveșmântată în harul lui Dumnezeu, iar inima îi era inundată de lumina „întru care nu este întuneric”⁴⁵.

Virtutea smereniei dă strălucire frumuseții Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar fecioria ei duhovnicească o împodobește. Ea și-a dăruit pe de-a-ntregul și neîmpărțit inima lui Dumnezeu și mintea ei nu s-a îndepărtat niciodată de la pomenirea Numelui Său. Maica Domnului nu și-a împărțit iubirea față de Dumnezeu cu vreo altă iubire a lumii acesteia, iar voia ei nu s-a abătut niciodată de la voia Lui.

Domnul a iubit frumusețea lăuntrică și „preacuratul templu”⁴⁶ al inimii Sfintei Fecioare Maria, unde a putut să Se sălășluiască și să umble. În persoana ei vedem așadar împlinirea desăvârșită a fericirii: „Feriți cei curați cu

42. Vezi Denia din Joia Mare, Antifonul al 4-lea, a Născătoarei de Dumnezeu.

43. Ps. 44, 15.

44. 1 Pet. 3, 4.

45. Cf. 1 In. 5, 3.

46. Cf. Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, Condac, glasul al 4-lea.